

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра економічної теорії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітня програма/спеціалізація – «Бізнес-економіка»

Статус дисципліни – за вибором студента

Харків – 2020

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	13
5. Теми лекційних і практичних занять.....	15
5.1. Теми лекційних занять.....	15
5.2. Теми практичних занять.....	16
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	17
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	19

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка» підготовки бакалаврів спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5,0	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	За вибором студента	За вибором студента
Модулів – 4	Спеціальність – 051 «Економіка»	Рік підготовки: 2-4	Рік підготовки: 2-4
Загальна кількість годин - 150	Спеціалізація – «Бізнес-економіка»	семестр	семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4-6, самостійної роботи студента - 4-5.	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	3-8	3-8
		Лекції	Лекції
		30 год.	6 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		44 год.	8 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		76 год.	136 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових поглядів на роль інновацій у забезпеченні сталого розвитку сучасних бізнес-організацій, базових умінь і навичок здійснення ефективної інноваційної діяльності підприємств в умовах динамічного глобального бізнес-середовища.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань щодо сучасних концепцій інноватики, методів і технологій управління інноваційними процесами підприємств;

- оволодіння науковими підходами та інструментарієм аналізу інноваційного циклу, чинників інноваційного середовища та форм інноваційної активності підприємств;

- опанування принципів і технологій розроблення та реалізації інноваційної бізнес-моделі, інноваційної стратегії, інноваційної політики підприємств;

- формування здатності до бізнес-моделювання стартапів та управління

ними на різних етапах життєвого циклу;

- оволодіння технологіями дизайн-мислення та маркетингу інновацій, методами та інструментарієм фінансування інноваційних проєктів і процесів;

- розвиток умінь із обґрунтування вибору оптимальних організаційних структур інноваційної діяльності, методів стимулювання інновацій, організації командної роботи для реалізації інноваційних проєктів;

- опанування методів, технологій, інструментарію комерціалізації результатів інноваційної діяльності та формування оптимального портфеля інтелектуальної власності підприємства;

- набуття умінь із обґрунтування та комплексного оцінювання ефективності інноваційних проєктів, оцінки результатів інноваційної діяльності підприємств;

- усвідомлення необхідності постійного моніторингу, критичного осмислення та креативного застосування новітніх технологій інноваційного менеджменту.

Пререквізити: «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економічна політика», «Менеджмент», «Маркетинг», «Економіка та фінанси підприємства».

Креквізити: «Бізнес-планування».

Постреквізити: «Стратегії підприємства», «Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства)».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

1.	Застосувати знання сучасної теорії інноватики для обґрунтування ролі інновацій, змісту та причинно-наслідкових зв'язків інноваційних процесів в умовах глобалізації та цифровізації економіки.
2.	Визначати оптимальні моделі інноваційного процесу, види та форми інноваційної активності підприємств.
3.	Проаналізувати чинники та потенціал інноваційної трансформації бізнес-моделі, критерії вибору оптимальної інноваційної стратегії, складові інноваційної політики підприємства.
4.	Охарактеризувати стадії життєвого циклу, методологічні особливості та технології бізнес-моделювання інноваційного стартапу.
5.	Запропонувати заходи з розроблення інноваційного товару та його просування на масовий ринок із застосуванням інструментарію дизайн-мислення та маркетингу інновацій.
6.	Аргументувати вибір методів та інструментів фінансування інноваційних проєктів діючих компаній і стартапів з урахуванням виду проєкту та стадії життєвого циклу.
7.	Систематизувати сучасні підходи до проектування організаційних структур управління інноваціями та формування інноваційної культури компаній різних видів і масштабів діяльності.
8.	Пояснити концепцію «ціннісної пропозиції працівнику» та її застосування для

	стимулювання інноваційної діяльності, підвищення ефективності роботи проектних команд.
9.	Запропонувати оптимальні форми комерціалізації результатів інноваційної діяльності підприємства та заходи з їх реалізації.
10.	Здійснити оцінку ефективності інноваційного проекту та обґрунтування вибору проектних альтернатив.
11.	Сформулювати власні переконання щодо принципів етики та соціальної відповідальності бізнесу при створенні, просуванні, комерціалізації інновацій.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Бізнес-економіка», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК17. Здатність до самоосвіти та навчання протягом усього життя.

ЗК18. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з урахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК15. Здатність самостійно розробляти, впроваджувати, супроводжувати бізнес-проекти, виявляти проблеми у бізнес-діяльності та пропонувати способи їх розв'язання.

СК16. Здатність до аналітичної діяльності, спрямованої на економічне обґрунтування сучасних бізнес-стратегій.

Програмних результатів навчання:

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з урахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН21. Уміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами та у невизначених умовах.

ПРН25. Уміти аналізувати поведінку економічних агентів і ринків у глобальному середовищі, обирати пріоритети розвитку в умовах глобалізації бізнесу.

ПРН27. Демонструвати базові навички розроблення ефективних бізнес-стратегій з урахуванням ресурсних обмежень, альтернатив вибору та наслідків реалізації на мікро-, мезо- і макрорівнях.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема 1. Інновації та економічний розвиток в умовах глобалізації

Інновації: сутність, класифікація. Ознаки інновації. Критерії класифікації інновацій. Підривні інновації: поняття, ознаки, функції. Алгоритм виникнення підривних інновацій. Класифікація інновацій «за віддаленістю від кінцевого споживача».

Теорії інноваційного розвитку економіки. Етапи розвитку сучасної теорії інноватики. Класична теорія інновацій Й. Шумпетера. Теорія довгих хвиль. Неокласична теорія інновацій, теорія прискорення. Теорія інноваційної економіки П. Друкера. Теорія технологічних укладів.

Вплив інноваційних процесів на економічне зростання. Сучасні тенденції інноваційного розвитку. Четверта промислова революція та формування нового технологічного укладу. Ключові технології майбутнього. Креативний сектор економіки. Трансформації умов інноваційного розвитку в XXI ст. Закономірності технологічного розвитку. Напрями впливу інновацій на економічний розвиток країн. Глобальний індекс інновацій.

Тема 2. Інноваційний процес та інноваційна діяльність підприємств

Інноваційний процес: сутність, стадії. Інноваційний цикл. Етапи та стадії інноваційного процесу. Учасники інноваційного процесу. Повний і неповний інноваційні цикли. Поняття інноваційного продукту та інноваційної продукції.

Види інноваційних процесів. Лінійні та нелінійні моделі інноваційного процесу. Модель закритих інновацій. Моделі відкритих інновацій: сутність, види, принципи функціонування, переваги та ризики.

Інноваційна діяльність підприємства: сутність, об'єкти, суб'єкти. Види інноваційної діяльності. Життєвий цикл інновації: сутність, стадії. Види кривих життєвого циклу інновацій. S-подібна крива Р. Фостера. Технологічний розрив та межа ефективного використання нововведення.

Інноваційна активність підприємств: сутність, види. Поняття інноваційного підприємства. Види інноваційно активних підприємств. Наукові організації, ринкові суб'єкти інноваційної діяльності, організаційні

структури інтеграції науки та виробництва. Класифікація підприємств за типом інноваційної поведінки: експлеренти, віоленти, комутанти, пацієнти. Венчурні компанії та форми венчурного підприємництва.

Інноваційний проєкт як форма реалізації інновацій. Поняття інноваційного проєкту. Етапи, елементи, учасники. Види інноваційних проєктів. Життєвий цикл інноваційного проєкту. Інноваційний цикл та ринковий цикл. Стадії життєвого циклу проєкту. Бізнес-план інноваційного проєкту.

Тема 3. Інноваційна інфраструктура

Інноваційне середовище як передумова ефективної інноваційної діяльності підприємств. Інноваційна інфраструктура: поняття, функції, складові. Фінансова, виробничо-технологічна, експертно-консалтингова, інформаційна складові інноваційної інфраструктури.

Технопарк: поняття, цілі, завдання, функції. Інноваційні парки та інноваційні центри. Масштаби та ефективність діяльності технопарків в Україні.

Бізнес-інкубатор як структура для професійної підтримки новостворених підприємств: сутність, цілі, завдання. Основний процес. Інкубаційна програма. Типовий набір сервісів бізнес-інкубатора. Джерела доходів бізнес-інкубатора. Діяльність бізнес-інкубаторів в Україні.

Бізнес-акселератор як інфраструктура підтримки інноваційних стартапів: мета, завдання, основний процес. Типові сервіси, джерела доходів. Акселераційна програма. Бізнес-акселератори в Україні.

Центри трансферу технологій. Венчурні фонди та венчурні студії. Платформи відкритих інновацій. Краудсорсингові майданчики. Установи, що здійснюють сертифікацію інноваційної продукції. Установи, що забезпечують охорону та захист прав інтелектуальної власності. Інноваційні кластери як форма інтеграції освітньо-наукових структур з бізнесом, органами державного управління.

Тема 4. Управління інноваційною діяльністю підприємства

Інновації як системний процес. Управління інноваційною діяльністю: цілі, завдання. Agile як методологія управління інноваціями. Об'єкт та суб'єкт управління. Етапи та рівні управління інноваційною діяльністю на підприємстві. Стратегічне та оперативне управління. Функціональні блоки управління інноваційною діяльністю. Ресурси, процедури, цінності як об'єкти управлінського впливу.

Інноваційний потенціал підприємства: поняття, складові. Технологічні, організаційні, економічні, соціальні, управлінські параметри сприйняття новачій. Прогнозування та планування інноваційної діяльності. Система моніторингу інновацій. Технологічний форсайт.

Державне регулювання інноваційної діяльності. Інноваційна політика держави як чинник бізнес-середовища: цілі, завдання, методи, інструменти. Форми державної підтримки інноваційної діяльності. Роль держави у

формуванні Національної інноваційної системи. Врахування заходів державного регулювання в управлінні інноваційною діяльністю підприємств.

Модуль 2. СТРАТЕГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема 5. Бізнес-моделювання як система інноваційних рішень

Бізнес-модель: сутність, призначення, складові. Бізнес-моделювання як процес перетворення бізнес-ідеї на систему рішень. Бізнес-модель та інноваційна стратегія підприємства. Формула «хто-що-як-чому». Бізнес-модель М. Джонсона, К. Крістенсена, Х. Кагерман.

Формалізація бізнес-моделі. Business Model Canvas О. Остервальдера та І. Піньє. Алгоритм заповнення блоків шаблону бізнес-моделі.

Види бізнес-моделей. Традиційна та інноваційна бізнес-моделі. Умови та чинники інноваційної трансформації бізнес-моделі. Платформна бізнес-модель як основа взаємодії учасників інноваційного процесу в ХХІ ст. Функції інноваційної бізнес-моделі.

Формування та розвиток інноваційної бізнес-моделі. Технологія «4 дії» Кіма та Моборн. Застосування шаблонів та принципу конфронтації. «Конструктор інновацій» від Deloitte Consulting Group. Алгоритм розроблення інноваційної бізнес-моделі. Бізнес-модель як інтегруюча інновація.

Тема 6. Інноваційна політика та інноваційна стратегія підприємства

Інноваційна політика підприємства як форма стратегічного управління. Принципи формування інноваційної політики. Складові інноваційної політики підприємства. Особливості взаємодії елементів інноваційної політики на стадіях зародження інновації, запровадження, дифузії та старіння. Типи інноваційної політики (наступально-ринкова, еволюційна).

Інноваційна стратегія підприємства: сутність, призначення, взаємозв'язок зі стратегією бізнес-організації. Види інноваційних стратегій та умови їх застосування. Наступальна, захисна, нішева, імітаційна, залежна, традиційна, змішана стратегії. Класифікація інноваційних стратегій підприємства за ставленням до конкуренції та за фокусом інноваційних перетворень. Критерії формування ефективної інноваційної стратегії.

Етапи розроблення інноваційної стратегії підприємства.

Тема 7. Стартап як інноваційний бізнес-проект

Стартап: поняття, ознаки, види. Традиційні та інноваційні стартапи.

Життєвий цикл стартапу: поняття, стадії. Характеристика стадій pre-seed, seed, startup, growth, expansion, exit.

Особливості бізнес-моделювання та бізнес-планування стартапу. Підхід Lean startup: сутність, принципи, застосування. Ключові чинники оцінки стартапу. Бізнес-модель стартапу: розроблення та корегування. Business

Model Canvas та модель Бланка-Дорфа. Півот: поняття, технології здійснення. Бізнес-план стартапу. Розроблення фінансової моделі.

Мінімально життєздатний продукт стартапу (MVP): поняття, призначення, технології розроблення. Чек-аркуш по MVP. Модель «сухого торта» та модель «кексу». Алгоритм розроблення MVP.

Unit-економіка як метод оцінки бізнес-моделі стартапу: сутність, застосування, алгоритм. Поняття юніту. Маржинальний прибуток. Когортний аналіз. Базові формули для розрахунку Unit-економіки. Вартість залучення споживача (Cost per Acquisition) та пожиттєва цінність клієнта (Lifetime Value).

Модуль 3. СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПРОВАЙДИНГУ ІННОВАЦІЙ У БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема 8. Дизайн-мислення та маркетинг інновацій

Розроблення та впровадження інноваційного товару. Варіанти організації інноваційного процесу: «проштовхування інновацій» та «втягування попиту». Теорія Jobs-to-be-done (JTBD). Застосування теорії JTBD для створення підривних і підтримуючих інновацій. Етапи розроблення та впровадження інновацій у бізнес-організаціях (класичний підхід). Особливості розробки та впровадження технологічних і продуктових інновацій.

Дизайн-мислення як сучасний метод створення інновацій: сутність, особливості, потенціал. Формула дизайн-мислення. Етапи дизайн-мислення (алгоритм створення інновації). Інструментарій дизайн-мислення: карта стейкхолдерів, карта емпатії, карта шляху користувача, Point-of-View, Product Evolution Canvas, юзабіліті-тестування та ін.

Реакція споживачів на товар-новинку: чинники формування. Види споживачів інноваційної продукції та їх характеристика. Теорія «ущелини» Дж. Мура: просування інноваційного товару на масових ринках. Ранній та пізній ринок. «Ущелина»: поняття, причини утворення, шляхи подолання.

Маркетинг інновацій: сутність, завдання, функції. Особливості розроблення інноваційного продукту, ціноутворення, вибору ефективних каналів збуту та комунікацій. «Петлі якості» товарних інновацій. Стратегії виведення інноваційної продукції на ринок.

Тема 9. Фінансування інноваційної діяльності

Фінансування інноваційних процесів і проектів: цілі, завдання. Система фінансування інноваційної діяльності та принципи її вибудови. Джерела фінансування інноваційної діяльності: переваги, недоліки, умови ефективного застосування. Форми фінансування інноваційних проектів. Венчурне фінансування.

Методи і технології фінансування інноваційної діяльності діючих компаній. Боргове, часткове, гібридне фінансування: сучасний інструментарій. Краудфандинг: переваги та недоліки. Краудсорсингові

платформи. Визначення оптимальних джерел фінансування інноваційного проекту.

Взаємодія учасників інноваційного проекту при змішаному фінансуванні. Інтереси інвестора та ініціатора інноваційного проекту. Технології зниження ризиків інвестора та ініціатора проекту. Опціон call, опціон put, ліквідаційний привілей, конвертаційна позика: методи балансування інтересів учасників проекту.

Фінансування стартап-проектів на різних стадіях життєвого циклу. Особливості формату «стартап» та їх урахування в технологіях фінансування. Стадії та учасники фінансування стартап-проектів. Інвестиційні раунди. FFF як джерела перших інвестицій стартапу. Фінансування стартапів на стадіях pre-seed і seed. Фінансування стартапів на стадіях від Раунду А до IPO: учасники, ризики, процеси. Правила ефективного стартап-фінансування.

Тема 10. Організаційні структури інноваційної діяльності

Організаційна структура як чинник сприйнятливості підприємства до інновацій: поняття, складові. Механістичні та органічні структури. Інерційність структури та її вплив на інновації. Види органічних структур. Матричний, проектний типи.

Послідовна, паралельна, інтегральна форми організації інноваційної діяльності. Підрозділи з управління інноваціями. Служби координації інновацій. Проектно-цільові групи. Венчурні підрозділи. Лабораторії та наукові центри. Консультативні (аналітичні) групи. Вибір оптимальної організаційної структури для реалізації підтримуючих та підривних інновацій.

Новітні організаційні структури розроблення та реалізації інновацій. Багатомірні та мережні структури. Адхократія та холакратія: сутність, переваги та недоліки. Холакратія як еволюційна форма ієрархії. «Бірюзова» організація.

Адаптація організаційної структури до завдань інноваційної стратегії. Напрями оптимізації структури: відокремлення інноваційних підрозділів або інтеграція діяльності. «Закрита» та модульна бізнес-архітектура: поняття, передумови застосування. Інтеграція та аутсорсинг. Синергія доходів та синергія витрат як чинники успіху. Науково-технічна кооперація. Злиття та стратегічні альянси.

Тема 11. Стимулювання інноваційної діяльності та організація командної роботи

Персонал як ключовий ресурс інноваційної компанії. Креативне інноваційне мислення як нова фахова компетенція. Умови реалізації інноваційного потенціалу працівника в бізнес-організації.

Організаційна культура як чинник стимулювання інновацій. Модель конкуруючих цінностей Камерона та Куїнна: аналіз впливу організаційної культури на інноваційні процеси. «Клан», «адхократія», «ринок», «бюрократія/ієрархія». Стартап-культура. Розвиток інноваційної культури великої компанії: проблеми та рішення.

Принципи підбору персоналу. Концепція ціннісної пропозиції працівнику. Параметри ціннісної пропозиції та її розробка. Методи стимулювання творчої активності. Суперечність базових цінностей науково-дослідницької та комерційної діяльності. Матеріальна та нематеріальна мотивація. Врахування психотипу (командної ролі) працівника. Оцінка індивідуальної ефективності.

Команда інноваційного проєкту: поняття, рольова структура. Кросфункціональна та інтактна команди: особливості управління. Компетенції та командні ролі в інноваційному стартапі. Стадії розвитку команди відповідно до стадій життєвого циклу інноваційного проєкту. Еволюція від стартап-команди до проєктної команди компанії зі сформованими бізнес-процесами. Формування, мотивація, розвиток команд інноваційної компанії.

Конфлікти в проєктному середовищі та методи їх вирішення. Функціональні і дисфункціональні конфлікти. Структурні та міжособистісні методи управління конфліктами.

Модуль 4. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 12. Комерціалізація результатів інноваційної діяльності

Комерціалізація інновацій: поняття, цілі, умови. Форми та методи комерціалізації інновацій. Об'єкти та форми комерційного трансферу технологій. Бізнес для продажу та для ІРО.

Інтелектуальна власність як система виключних прав та інструмент комерціалізації інновацій. Об'єкти права інтелектуальної власності: ознаки, види. Юридичний захист об'єктів інтелектуальної власності. Форми комерціалізації інтелектуальної власності: як інноваційного продукту; у складі інноваційної продукції. Ефективність різних способів комерціалізації.

Визначення оптимальної правової форми реалізації інтелектуального продукту. Оцінка доцільності правової охорони. Патентування як інструмент комерціалізації інновацій: переваги та недоліки. Сучасні патентні технології та потенціал їх використання. Комерційна таємниця як інструмент комерціалізації інновацій: переваги та недоліки. Trade dress продукту: зміст, умови застосування. Технології убезпечення інтелектуального продукту стартапів.

Портфель інтелектуальної власності підприємства: поняття, структура, підходи до формування. Етапи формування оптимального портфеля інтелектуальної власності.

Оцінювання вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності: витратний, ринковий (порівняльний), дохідний підходи.

Основні види ліцензійних угод. Повна ліцензія, виняткова, проста. Патентні та безпатентні ліцензії. Опціонна угода. Види ліцензійних платежів. Визначення розрахункової ціни ліцензії. Стратегічне ліцензування як стратегія комерціалізації інновацій. Примусова ліцензія.

Технології «спін-оф» і «спін-аут»: сутність, умови застосування. Мерджер як технологія комерціалізації результатів інноваційної діяльності стартапу. Нові форми співпраці в області інтелектуальної власності. Патентні пули та крос-ліцензійні угоди.

Тема 13. Комплексна оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства

Ефективність інновацій: сутність, види. Методологічні особливості та принципи оцінки. Ефективність інноваційного проекту та участі в ньому. Кількісні та якісні методи оцінки. Методи «витрати-вигоди» (CBA), аналіз ефективності витрат (CEA), експертний.

Грошові потоки інноваційного проекту: сутність, структура, види. Чистий (вільний) грошовий потік проекту. Крива Джей (J-curve): динаміка грошових потоків стартапу протягом життєвого циклу. Поняття та значення «інноваційного вікна». Моделювання грошових потоків проекту. Інтегровані та відособлені інноваційні проекти. Капітальні та поточні проектні витрати. Доходи (вигоди) інноваційного проекту. Ефекти інновацій: поняття, види, особливості виміру. Інтегральний ефект інновацій.

Статичні та динамічні методи оцінки ефективності інноваційного проекту. Дисконтування. Визначення ставки дисконту для діючих компаній і стартапів. Чиста поточна вартість проекту. Проблема визначення тривалості розрахункового періоду. Поняття «зрілого» року. Подовжена (термальна) вартість проекту. Внутрішня норма дохідності, дисконтований термін окупності, індекс рентабельності інвестицій.

Аналіз ризиків інноваційного проекту та методи управління ними. Аналіз чутливості проекту. Сценарний аналіз. Обґрунтування вибору проектних альтернатив.

Комплексна оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства: цілі, завдання, напрями, етапи. Формування системи показників ефективності інноваційної діяльності. Оцінка ефективності за стадіями: НДДКР, впровадження, дифузія інновацій.

Факторний аналіз результатів інноваційної діяльності підприємства. Інтегральні показники ефективності інноваційної діяльності.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
Л		ПЗ	СРС	Л		ПЗ	СРС	
Модуль 1. Інноваційна діяльність як передумова сталого розвитку бізнес-організації.								
1. Інновації та економічний розвиток в умовах глобалізації.	8	2	2	4	8			8
2. Інноваційний процес та	16	4	6	6	16	2	2	12

інноваційна діяльність підприємств.								
3. Інноваційна інфраструктура.	8	2	2	4	8			8
4. Управління інноваційною діяльністю підприємства.	8	2	2	4	8			8
<i>Разом</i>	<i>40</i>	<i>10</i>	<i>12</i>	<i>18</i>	<i>40</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>36</i>
Модуль 2. Стратегічне моделювання інноваційних процесів бізнес-організації.								
5. Бізнес-моделювання як система інноваційних рішень.	12	2	4	6	12			12
6. Інноваційна політика та інноваційна стратегія підприємства.	10	2	2	6	10			10
7. Стартап як інноваційний бізнес-проект.	14	2	4	8	14	2	2	10
<i>Разом</i>	<i>36</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>20</i>	<i>36</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>32</i>
Модуль 3. Сучасні методи та технології провайдингу інновацій у бізнес-організації.								
8. Дизайн-мислення та маркетинг інновацій.	8	2	2	4	8			10
9. Фінансування інноваційної діяльності.	12	2	4	6	12		2	8
10. Організаційні структури інноваційної діяльності.	8	2	2	4	8			8
11. Стимулювання інноваційної діяльності та організація командної роботи.	12	2	4	6	12			12
<i>Разом</i>	<i>40</i>	<i>8</i>	<i>12</i>	<i>20</i>	<i>40</i>		<i>2</i>	<i>38</i>
Модуль 4. Результати та ефективність інноваційної діяльності підприємства.								
12. Комерціалізація результатів інноваційної діяльності.	18	4	4	10	18		2	16
13. Комплексна оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства.	16	2	6	8	16	2		14
<i>Разом</i>	<i>34</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>18</i>	<i>34</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>30</i>
Усього годин / кредитів ECTS	150 / 5,0	30	44	76	150 / 5,0	6	8	136

5. Темы лекційних і практичних занять

5.1. Темы лекційних занять

Темы навчальної дисципліни	Темы лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Інноваційна діяльність як передумова сталого розвитку бізнес-організації.			
1. Інновації та економічний розвиток в умовах глобалізації.	1. Інновації та економічний розвиток в умовах глобалізації.	2	
2. Інноваційний процес та інноваційна діяльність підприємств.	2.1. Інноваційний процес. Інноваційний цикл. Моделі інноваційного процесу.	2	2
	2. 2. Інноваційна діяльність підприємств.	2	
3. Інноваційна інфраструктура.	3. Інноваційна інфраструктура.	2	
4. Управління інноваційною діяльністю підприємства.	4. Управління інноваційною діяльністю підприємства.	2	
Модуль 2. Стратегічне моделювання інноваційних процесів бізнес-організації.			
5. Бізнес-моделювання як система інноваційних рішень.	5. Бізнес-моделювання як система інноваційних рішень.	2	
6. Інноваційна політика та інноваційна стратегія підприємства.	6. Інноваційна політика та інноваційна стратегія підприємства.	2	
7. Стартап як інноваційний бізнес-проект.	7. Стартап як інноваційний бізнес-проект.	2	2
Модуль 3. Сучасні методи та технології провайдингу інновацій у бізнес-організації.			
8. Дизайн-мислення та маркетинг інновацій.	8. Дизайн-мислення та маркетинг інновацій.	2	
9. Фінансування інноваційної діяльності.	9. Фінансування інноваційної діяльності.	2	
10. Організаційні структури інноваційної діяльності.	10. Організаційні структури інноваційної діяльності.	2	
11. Стимулювання інноваційної діяльності та організація командної роботи.	11. Стимулювання інноваційної діяльності та організація командної роботи.	2	
Модуль 4. Результати та ефективність інноваційної діяльності підприємства.			
12. . Комерціалізація результатів інноваційної діяльності.	12.1. Комерціалізація інновацій. Інтелектуальна власність.	2	
	12.2. Методи та технології комерціалізації інновацій.	2	
13. Комплексна оцінка	13. Комплексна оцінка	2	2

ефективності інноваційної діяльності підприємства.	ефективності інноваційної діяльності підприємства.		
<i>Усього</i>		30	6

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Інноваційна діяльність як передумова сталого розвитку бізнес-організації.			
1. Інновації та економічний розвиток в умовах глобалізації.	1. Інновації та економічний розвиток в умовах глобалізації.	2	
2. Інноваційний процес та інноваційна діяльність підприємств.	2.1. Інноваційний процес. Інноваційний цикл. Моделі інноваційного процесу.	2	2
	2.2. Інноваційна діяльність підприємств. Життєвий цикл інновації. Види інноваційно активних підприємств.	2	
	2.3. Інноваційний проєкт як форма реалізації інновацій.	2	
3. Інноваційна інфраструктура.	3. Інноваційна інфраструктура.	2	
4. Управління інноваційною діяльністю підприємства.	4. Управління інноваційною діяльністю підприємства.	2	
Модуль 2. Стратегічне моделювання інноваційних процесів бізнес-організації.			
5. Бізнес-моделювання як система інноваційних рішень.	5.1. Бізнес-модель. Формалізація бізнес-моделі.	2	
	5.2. Інноваційна бізнес-модель. Формування та розвиток інноваційної бізнес-моделі.	2	
6. Інноваційна політика та інноваційна стратегія підприємства.	6. Інноваційна політика та інноваційна стратегія підприємства.	2	
7. Стартап як інноваційний бізнес-проєкт.	7. Стартап як інноваційний бізнес-проєкт.	2	2
	Колоквіум	2	
Модуль 3. Сучасні методи та технології провайдингу інновацій у бізнес-організації.			
8. Дизайн-мислення та маркетинг інновацій.	8. Дизайн-мислення та маркетинг інновацій.	2	
9. Фінансування інноваційних проєктів і процесів.	9.1. Фінансування інноваційних проєктів і процесів. Джерела, форми, методи, технології.	2	2

	9. 2. Технології зниження ризиків учасників проекту. Фінансування стартап-проектів на різних етапах життєвого циклу.	2	
10. Організаційні структури інноваційної діяльності.	10. Організаційні структури інноваційної діяльності.	2	
11. Стимулювання інноваційної діяльності та організація командної роботи.	11.1. Стимулювання інноваційної діяльності персоналу. Організаційна культура.	2	
	11.2. Команда інноваційного проекту. Організація ефективної командної роботи.	2	
Модуль 4. Результати та ефективність інноваційної діяльності підприємства.			
12. Комерціалізація результатів інноваційної діяльності.	12.1. Комерціалізація інновацій. Інтелектуальна власність.	2	2
	12.2. Методи та технології комерціалізації інновацій.	2	
13. Комплексна оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства.	13.1. Ефективність інновацій: методологія оцінки. Моделювання грошових потоків інноваційного проекту.	2	
	13.2. Методи оцінки ефективності інноваційного проекту. Комплексна оцінка результатів інноваційної діяльності підприємства.	2	
	Колоквіум	2	
Усього		44	8

6. *Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв’язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист реферату або есе за ініціативи студента, контрольна робота. За результатами практичних занять із кожного з чотирьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 10 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквіумах. Проводяться два колоквіуми. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 25 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, кейсу, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів з дисципліни є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Мінімальна кількість балів, за якої студент отримує залік, становить 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Поточний контроль						Самостійна робота студентів	Разом
Практичні заняття				Колоквіуми			
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Модуль № 4	Колоквіум № 1	Колоквіум № 2		
max 10	max 10	max 10	10	max 25	max 25	max 10	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності»»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 10	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	8	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	6	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 25	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	23	Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна кількість несуттєвих помилок.
	20	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	18	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	15	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	9	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	8	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	7	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру;

		студент слабо володіє матеріалом.
	6	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.

Шкала підсумкової оцінки знань студентів:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти.

Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 №40-IV. *Відомості Верховної ради*. 2002. № 36. Ст. 266. Дата оновлення: 05.12.12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 12.06.2020).

Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII. *Відомості Верховної ради*. 1994. № 7. Ст. 32. Дата оновлення: 05.12.12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12> (дата звернення: 12.06.2020).

Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 №3688-XII. *Відомості Верховної ради*. 1994. № 7. Ст. 34. Дата оновлення: 05.12.12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12> (дата звернення: 05.09.2019).

Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 №3689-XII. *Відомості Верховної ради*. 1994. № 7. Ст. 36. Дата

оновлення: 11.12.19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12> (дата звернення: 12.06.2020).

Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792 – XII. *Відомості Верховної ради*. 1994. № 13. Ст. 64. Дата оновлення: 04.11.18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/3792-12> (дата звернення: 12.06.2020).

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44, ст. 356. Дата оновлення: 28.04.20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 12.06.2020).

7.2. Література

Основна література

Алейнікова О. В., Притула Н. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент: навч посіб. Київ: ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти», 2016. 614 с. URL: http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/posibnyky/НАВЧАЛЬНИЙ_ПОСІБНИК-Алейнікова.pdf (дата звернення: 12.06.2020).

Бланк С., Дорф Б. Священна книга стартапера (The Startup Owner's Manual: The Step-By-Step Guide for Building a Great Company by Steve Blank, Bob Dorf): моногр. / пер. с англ. Н. Валецької. Київ: Наш формат, 2018. 512 с.

Інноваційне підприємництво креативність, комерціалізація, екосистема: навч. посіб. / за ред. Ю. М. Бажала. Київ: Університетське видавництво «ПУЛЬСАРИ», 2015. 278 с.

Куліков П. М., Тищенко Д. О., Кулешова Н. В. Економіка та організація інноваційної діяльності: навч. посіб. Харків: ХНЕУ, 2013. 248 с.

Михайлова Л. І., Гуторов О. І., Турчіна С. Г., Шарко І. О. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 234 с. URL: <http://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/3007/1/%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9B.%20%D0%86.%20%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82.pdf> (дата звернення: 12.06.2020).

Левковець О. М. Інноваційний консалтинг як технологія управління розвитком бізнес-організації. *Економічна теорія та право*. 2018. № 4. (35). С. 81-98.

Левковець О. М. Інноваційні бізнес-моделі: особливості формування. Виступ на науково-теоретичному семінарі кафедри. 22 січня 2019 р. *Економічна теорія та право*. 2019. № 2 (37). С. 172-182.

Левковець О. М. Інвестиційний бізнес-консалтинг: зміст, технології, потенціал. *Економічна теорія та право*. 2019. № 4 (39). С. 65-82.

Левковець О. М. Юридичні послуги у сфері інтелектуальної власності: економічна та соціальна ефективність. *Економічна теорія та право*. 2016. № 3 (26). С. 124-137.

Шевченко Л. С., Гриценко О. А., Камінська Т. М. та ін. Економіка інтелектуальної власності: науково-методичні матеріали для підготовки

докторантів, аспірантів і магістрів за напрямом «Інтелектуальна власність» / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2015. 120 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12373/1/Shevchenko_2015.pdf (дата звернення: 12.06.2020).

Чорна М. В., Глухова С. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств: моногр. Харків: ХДУХТ, 2012. 211 с.

Cristensen C. M., Rainor M. E. The Innovator's Solution: Creating And Sustaining Successful Growth. Harward Business Review Press, 2003. 320 p.

Gassmann O., Frankenberger K., Csik M. The Business Model Navigator: 55 Models That Will Revolutionise Your Business, 1st edition. Pearson Education Limited, Harlow, 2014. 387 p.

Додаткова література

Скотт Г. Велика четвірка. Прихована ДНК Amazon, Apple, Facebook і Google / пер. М. Смагіної. Київ: КМ-БУКС, 2019. 296 с.

Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент: підруч. Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. 334 с.

Кухарская Н. А., Новошинская Л. В. Маркетинг инноваций: учеб. пособие. Одесса: «Атлант ВОІ СОІУ», 2016. 215 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5498/1/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3%20%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B9.pdf> (дата звернення: 12.06.2020).

Левковец Е. Н. Проблема оценки внешних эффектов при определении общественной эффективности инноваций. *Бизнес-информ.* 2008. № 4. С. 23-29.

Микитюк П. П. Інвестиційно-інноваційний менеджмент: навч. посіб. Тернопіль: видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2015. 452 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/1925/Микитюк%20посібн.pdf> (дата звернення: 12.06.2020).

Путь стартапа: брошюра ФРИИ. URL: https://www.iidf.ru/upload/iblock/3b5/startup_way_2015.pdf (дата звернення: 12.06.2020).

Семикіна М. В., Петіна О. М. Інтелектуальний бізнес: навч. посіб. / за ред. М. В. Семикіної. Кіровоград: КНТУ, 2015. 141 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/3605/1/IB%20met.pdf> (дата звернення: 12.06.2020).

Федоренко В. Г., Лагутін Г. В., Воронкова Т. Є. Інноваційний розвиток підприємства: навч. посіб. Київ: ДКС центр, 2014. 352 с.

Pizano G. Creative Con-struction: The DNA of Sustained Innovation. Hachette Book Group, 2019. 288 p.

Robertson V. J. HOLA CRACY: The New Management System For a Rapidly Changing World. Henry Holt and Company, LLC, New York, 2015. 240 p.

7.3. Інтернет-ресурси.

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт збірника наукових праць «Економічна теорія та право». URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Доклад ВОИС о положении в области интеллектуальной собственности в мире 2017: «Нематериальный капитал в глобальных цепочках стоимости». www.wipo.int/edocs/pubdocs/ru/wipo_pub_944_2017.pdf (дата звернення: 12.06.2020).

Доклад ВОИС «Революционные инновации и экономический рост». URL: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/ru/pub_944_2015.pdf (дата звернення: 12.06.2020).

7.4. СЕНМК.

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри економічної теорії. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=149:kafedra-ekonomichnoi-teorii&Itemid=151.

7.5. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).